

جشنواره بین‌المللی خوش‌نویسی راه ابریشم

داود احمدی بلوطکی

نمایشگاه خوش‌نویسی رقص قلم به همت کمیسیون ملی یونسکو، با همکاری فرهنگستان هنر و مؤسسه فرهنگی هنری صبا برگزار شد. این نمایشگاه بخشی از «جشنواره و نمایشگاه بین‌المللی خوش‌نویسی راه ابریشم» بود و منتخبی از بیش از ۱۳۰۰ اثر ارسال‌شده به دبیرخانه این همایش را که شامل ۱۴۰ اثر از ۲۹ کشور جهان در قالب‌های نقاشی خط، و ۷۰ اثر از خوش‌نویسان ایران در انواع گرایش‌ها می‌شد، به نمایش گذاشت.

آیین گشایش نمایشگاه بین‌المللی خوش‌نویسی راه ابریشم در مؤسسه فرهنگی هنری صبا فرهنگستان هنر، عصر روز جمعه، سوم بهمن ۱۳۹۹، با حضور علی نیکزاد، نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی؛ محمد حیدری، دبیر هنری این رویداد؛ یدالله کابلی خوانساری، امیراحمد فلسفی، الهه خاتمی، و جمعی از مسئولان فرهنگی و هنرمندان خوش‌نویس برگزار شد.

در این گردهمایی بزرگ که با هدف ایجاد مشارکت و تعامل بین هنرمندان در یک گستره عظیم فرهنگی تمدنی برپا شد، علیرضا اسماعیلی، سرپرست فرهنگستان هنر؛ غلامحسین امیرخانی، عضو پیوسته فرهنگستان هنر؛ حجت‌الله ایوبی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران؛ و احمد پاکتچی، سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران در سازمان یونسکو؛ ایراد سخن کردند.

در ابتدای مراسم علیرضا اسماعیلی، سرپرست فرهنگستان هنر، ضمن خوشامدگویی به حضار و هنرمندان، ایام منتهی به زادروز استاد غلامحسین امیرخانی و استاد محمود فرشچیان، از اعضای پیوسته فرهنگستان هنر، را تبریک گفت و این‌گونه آغاز سخن کرد: راه ابریشم مسیر زندگی است؛ مسیری که اقتصاد، فرهنگ و هنر، امنیت و سیاست در آن جلوه‌هایی عالی از خود را در تاریخ پرفرازونشیب بشر به نمایش گذاشته‌اند. این مسیر نه فقط اقتصاد شرق و غرب دنیای قدیم را به هم متصل ساخته بود، بلکه جهان انسان شرقی را به جهان انسان غربی پیوند می‌داد. انسان غربی نه فقط در اقتصاد و امداد انسان شرقی بود که در دانش و هنرنیز چشم به جهان انسان شرقی

داشت. این سروری و سیادت از امنیت موجود در این مسیر برخاسته بود؛ امنیتی که حوزه‌های مختلف را در برمی‌گرفت. رواداری روی دیگر سکه رایج امنیت در راه ابریشم بود؛ همان نکته‌ای که حافظ شیرازی وجودش را آسایش دو گیتی دانسته است؛ با دوستان مروت، با دشمنان مدارا.

او با تأکید بر اهمیت جایگاه خوش‌نویسی افزود: ملت‌های کهن این مسیر، مانند ایرانیان و هندیان و چینیان، با این دو شاخصه توانسته‌اند از میان تمدن‌های کهن باقی بمانند. از آنان نه تنها نام و اثری به یادگار مانده، بلکه خود نیز باقی مانده‌اند تا حال و آینده جهان انسانی را بسازند. مهم‌ترین هنرهای برآمده در این مسیر نیز از ظرافت و استحکام ابریشمین برخوردارند. خوش‌نویسی، نگارگری، کاشی‌کاری و معماری در سرزمین‌های راه ابریشم هنرهایی مستقل به نظر می‌رسند، اما مرتبط با هم‌اند؛ هنرهایی که از شعر و ادبیات شرق، به ویژه ادبیات پارسی، بهره برده‌اند.

علیرضا اسماعیلی راه ابریشم را الگویی از سیاست و ادبیات و هنر برای ایرانیان معرفی کرد و گفت: راه ابریشم با اقتصاد وارد عرصه تاریخ شد، اما هنر و فرهنگ مردمان در مسیر آن است که میراثی عظیم به جهان انسانی هدیه کرده است؛ میراثی که رنگ کهنگی نپذیرفته است و ارزش‌هایش با گذشت روزگار بیشتر نمایان می‌شود؛ ارزش‌هایی که رهاوردهایی مانند صلح و امنیت را برای بشر به ارمغان آورده است. راه ابریشم از گذشته مسیری دوسویه بوده و در جهان معاصر هم مبادلات چند جانبه امری ضروری است. امیدواریم این مبادله و تفاهم در آینده در دیگر بخش‌های فرهنگ و هنر هم صورت پذیرد.

سرپرست فرهنگستان هنر با اشاره به اهمیت جایگاه اساطیر ایرانی در فرهنگ و هنر ایران خاطر نشان کرد: اگر در اساطیر ایرانی آمده که آرش کمانگیر برای تعیین حدود ارضی ایران جانش را چاشنی تیر در چله کمان کرد، در عالم واقع نیز هنرمندان با هنرشان مرزهای فرهنگی ایران را ساختند؛ مرزهایی که از ورای قرن‌ها و حوادث گوناگون همچنان پابرجای‌اند؛ چه این مرزها را هنر و فرهنگ ساخته‌اند؛ مقوله‌هایی که مرزهای برساخته بشری را بر نمی‌تابند و با جان و روان انسان‌ها سروکار دارند. از جمله هنر خوش‌نویسی همچون خطی مرزی از شرق تا غرب آسیا را به یکدیگر متصل ساخته است؛ هنری که در مساجد و اماکن مذهبی بیشتر خودنمایی می‌کند؛ اماکنی که هنرمندان و معماران در کسب رضای خالق در آنها بیشتر هنرنمایی کرده‌اند. بی‌جهت نیست که عبادتگاه‌ها در تمامی تمدن‌ها و فرهنگ‌ها جلوه و شکوهی بی‌مانند دارند.

او در پایان سخنان خود هنر خوش‌نویسی را هنری مقدس دانست و عنوان کرد: در این میان هنر مقدس خوش‌نویسی،

به علت حرمت مجسمه‌سازی و تصویرگری در فرهنگ و تمدن اسلامی، از اقبال بیشتری در اماکن دینی برخوردار بود. جز این، خوش‌نویسی تلاقی هنر و ادبیات است. در این هنر آنچه شاعران و ادیبان بر زبان جاری کرده‌اند، توسط خوش‌نویسان نگارشی زیبا یافته است. خوش‌نویسان با «رقص قلم» شان مفاهیم والای بر زبان آمده شاعران و ادیبان و متفکران را مانایی بخشیده‌اند. آنان به مدد حس زیبایی‌شناختی بشر در نهادهای ساختن این مفاهیم کمک کرده‌اند. این هنر صورت زیبایی از فکر و اندیشه‌ای است که فرهنگ و تمدن اسلامی را ساخته است.

در ادامه حجت‌الله ایوبی، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران، با تشکر از همه کسانی که در برگزاری و شکل‌گیری این رویداد مهم کمک کردند و این روزهای خوب را پس از روزهای سرد و خاکستری کرونایی رقم زدند، گفت: همه ما دست‌اندرکاران این مراسم، از هر جایی که مشارکت داشتیم، زیبایی و شکوه و افتخارات این رویداد را به مناسبت زادروز استاد امیرخانی، به پیشگاه ایشان تقدیم می‌کنیم.

در ادامه استاد امیرخانی ایراد سخن کرد: نقش و جایگاه نوشته در طول تاریخ و پس از شناخت بشر از خودش، بسیار ویژه است و همواره باید به عنوان میراثی گران‌قدر جایگاه خودش را حفظ کند. در روزگار اکنون باید پرسید که امکانات فرهنگی در عرصه هنری ما چقدر است. فرهنگ ابزاری بزرگ و بی‌نظیر است و

اسلامی ایران در سازمان یونسکو، اظهار داشت: اگر ما در هنر به فرم و محتوا توجه کنیم، درمی یابیم که هنرمندان ایرانی همواره به محتوا توجه بسیاری کرده اند. می توان این گونه گفت که در این جهان محتواگریز، برای هنر ایرانی اصل محتواست. اگر این محتوا در هنر خوش نویسی هم نمود پیدا می کند، یقیناً از منبعی قدسی تغذیه می شود. اندیشمندان ما، هم چنان که به دیگر هنرها از باب درون مایه و فلسفی آن نگاه می کنند، به هنر خوش نویسی هم باید به همین چشم بنگرند تا فرم و محتوا، هر دو، حق مطلب را ادا کنند.

پاکتچی در انتهای سخنان خود گفت: راه ابریشم را بیشتر به شاهرهای تجارتي و راهی برای دادوستدهای اقتصادی می شناسند، اما این راه در عین حال مسیری برای تبادل فکر و اندیشه نیز بوده است. از آنجا که حرف و کلمه در این دیار، هنری ارجمند و آسمانی برای گفت و گو و صلح است، این رویداد و نمایشگاه می تواند تلاشی دوباره برای پیوند فرهنگ های مسیر راه ابریشم باشد.

انتهای این مراسم به گشایش و بازدید از نمایشگاه آثار منتخب این رویداد بین المللی در «نگارخانه ملی ایران» واقع در مؤسسه فرهنگی هنری صبا، وابسته به فرهنگستان هنر، اختصاص یافت.

امروزه باید با سردادن صدای فرهنگ در گوش جهانیان، ابراز وجود کرد و به همین جهت باید به فرهنگ و هنر توجهی بسزا کرد.

استاد امیرخانی این رویداد را زمینه ای مناسب برای آشتی با غنای فرهنگی کشور دانست و افزود: اکنون زمانی است که باید با مشارکت جمعی برای برگزاری چنین کارهای بزرگی اقدام کرد. اگر چنین فضایی در جامعه نباشد، هنر فردی نمی تواند به رشد منتهی شود. اکنون که همه کشورها رقیب اند، ما باید دست بالا را داشته باشیم و کارنامه خودمان را به معلم تاریخ بسپاریم.

در ادامه برنامه احمد پاکتچی، سفیر و نماینده دائم جمهوری

